

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sponsalia Et Matrimonium

Schmalzgrueber, Franz

Ingolstadii, 1726

§. II. De Matrimonio Clandestino propter defectum Parochi, & Testium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-75229](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-75229)

nam suam jam habet sic contrahens, cui Trid. ut constabit ex n. 131, addidit arbitrarium. Altero modo quando initium est, valeret, si non interueniret impedimentum: si tamen impedimentum aliquod interueniat, in odium Matrimonij sic contracti §. *si quis* & Trid. sess. 24. c. 5. cit. statuta sunt duae poenae haec tenus relata.

Et hinc ruit Argumentum aduersa sententiae; nam etiam Matrimonium, coram Parocho, & testibus celebratum, si Denuntiationes praemissae non sint, clandestinum dicitur. Igitur cum Jura loquantur generaliter, etiam illud subiectum erit poenis haec tenus relatis.

87 Dub. 5. Quae sit poena Parochi, vel alterius Sacerdotis extranei, si assistat Matrimonio, Denuntiationibus non praemissis, celebrando? n. c. *fin.* §. *ult. h. tit.* suspendi iubetur ab officio per triennium, vel grauiori etiam poena plecti, si culpae qualitas postulauerit. Circa quam poenam sequentia sunt aduertenda.

I. Ea etiamnum hodie est obseruanda, Sanch. l. 3. D. 48. n. 5. Conink D. 27. de Sacram. n. 84. Pal. tr. 28. D. 2. p. 13. §. 14. n. 12. Barbof. de Offic. Episc. alleg. 32. n. 162. Pignatell. tom. 4. conf. 147. n. 14. Monacell. p. 3. tit. 2. form. 5. n. 18. Magnif. P. Schmier p. 3. de Sponsal. c. 5. n. 205. quia Trid. in hoc nullam statuit poenam; conf. standum est dispositione c. *fin.* cit.

2. Ea suspensio non est latae, sed ferendae sententiae. Salzedo in *pract. can. c. 73. §. suspenditur lit. B.* Sanch. D. 48. cit. n. 2. Barbof. alleg. 32. cit. n. 161. Pirh. hic n. 42. not. 1. Engl. n. 3. König n. 25. Reiffenstuel n. 51. & constat ex textu ibi, *Suspendatur*, quod actum, seu Ministerium Iudicis in futurum exigit.

3. Ea suspensio, quia durationis tempus à Jure determinatum est, ante triennij lapsum relaxari, & ab ipsa absolui Parochus non potest ab Episcopo. Gutier. c. 75. n. 22. Sanch. D. 52. n. 2. Pont. l. 5. c. 37. n. 11. Pirh. hic n. 44. Wiestner *ibidem* n. 89.

4. Eandem suspensionem incurrit Parochus, etsi ipse ejusmodi Matrimonio non assistat, si contrahendum non prohibeat, ut patet ex §. *fin. cit.* ibi, *Si Parochus tales conjunctiones prohibere noluerit.* Majol. l. 2. de Irregul. c. 25. n. 17. & 18. Henr. l. 11. de Matr. c. 5. n. 6. Vega l. 6. summ. cas. 112. Sanch. D. 48. n. 5.

5. Ita suspensus ab Officio, reditus tamen Beneficij sui adhuc potest percipere; quia §. *fin. cit.* solum exprimitur suspensio ab Officio, non uero etiam à Beneficio, quae cum sint distinctae, una non trahit alteram. Rodriq. tom. 1. summ. edit. 2. c. 221. n. 4. Sanch. D. 51. n. 14. Pirh. hic n. 43. qui tamen monent, posse talem à Jure etiam suspendi à Beneficio, si culpae gravitas id exigeret.

§. II.

De Matrimonio Claudefitino propter defectum Parochi, & Testium.

S U M M A R I U M.

89. Matrimonia claudefitina Jure antiquo prohibita quidem fuere.
90. Valida tamen, & rata erant.
91. Nunc uero per Trid. irritata sunt.
92. Cause irritandi.
93. 94. 95. Haec cause non probant, quod sic contracta sint illicita Jure naturali.
96. Lege hac Tridentini non afficiuntur Infideles.
97. Nec fideles in locis, in quibus Trid. promulgatum, aut receptum non est.
98. Nam ut obliget hoc ejus Decretum, promulgari debet in singulis Parochijs.
99. Sed Decreto isto afficiuntur soli fideles, existentes in locis, ubi promulgatum, & receptum illud est.
100. In dubio promulgatio facta praesumitur ex diuturna ejus obseruatione.
101. Defectum Parochi non supplet quicumque numerus testium.
102. Nec à nullitate excusat ignorantia Decreti.
103. Et procedit, etiamsi Parochus sit mortuus, & nullus alius adsit, qui uices ejusdem suppleat.

104. Casus, quibus Matrimonium claudefitum antiquo Jure licitum erat.
105. An in his casibus defecto licite, & valide contrahi possit?
106. Respondetur negativè.
107. Rationes dubitandi solvuntur.
108. Sc. Utrum si incole locorum, in quibus Trid. receptum est, confluant in locum, ubi non est receptum, possint ibi contrahere clam?
111. Quid dicendum, si eo solum animo eò se transferant, ut possint clam contrahere?
112. Dicendum, invalide tunc contrahere.
113. Respondetur ad Argumenta opposita.
114. Quomodo contrahere possint Christiani, commorantes apud Infideles?
115. Vel Catholici, qui Hereticis permixti degunt?
116. Quid si in loco Heretico nullus sit Parochus Catholicus, vel tutò adiri nequeat?
117. An eo casu contrahere Catholici coram Praedicante possint?

118. An casu, quo Matrimonium invalidum, remoto impedimento, est renovandum, opus sit iteratâ assistentiâ Parochi, & testium?
119. Respondetur affirmativè, si impedimentum sit publicum?
120. An idem dicendum casu, quo impedimentum occultum omnino, nec probandi ejus sit ullum periculum?
121. Respondetur, tunc sufficere, si conjuges inter se solos consensum renovent.
122. Diluuntur Argumenta opposita.

123. An Matrimonium clandestinum vim saltem Sponsalium habeat? Conceditur de Matrimonio impuberum.
124. 125. 126. 127. Negatur de Matrimonio puberum.
128. 129. Ad clam contrabendum dispensare non potest Episcopus.
130. 131. Pœne clam contrabentium.
132. Pœna Parochi assistentis Matrimonio sine testibus requisitis.
133. Sic assistens suspensionem triennem de Jure non incurrit.

89. **Q**ueritur 1. Quo Jure, an novo tantum, an verò etiam antiquo Matrimonia, clam sine Parocho, & testibus contracta invalida sint? *Certum est 1.* quòd hujusmodi Matrimonia sint irrita Jure novo Trid. ut patet ex Trid. *Sess. 24. c. 1. de reform. matr. ibi, Sancta Synodus* -- hujusmodi contractus irritos, & nullos esse decernit &c.

Certum est 2. Quòd eadem Matrimonia etiam Jure antiquo semper fuerint ab Ecclesia graviter prohibita, adeoque ex genere suo mortaliter illicita, ut patet ex *can. aliter 1. can. nullus 2. can. nostrates 3. can. Sponsus 5. Sc. caus. 30. q. 5.* & expressè habetur in Trid. *c. cit. ibi, Nihilominus Sancta Dei Ecclesia ex justissimis causis illa (Matrimonia clandestina) semper detestata est, atque prohibuit.*

90. *Certum est 3.* Quòd eadem Matrimonia olim ante Trid. fuerint vera, rata, & valida. Patet ex *c. quod nobis 2. b. tit. ubi dicitur, si contrahentes clandestina Matrimonia, ea volunt in Ecclesia publicari, recipienda esse.* Igitur fuerunt valida, Deciderunt hoc etiam P. P. Trid. *c. 1. cit. dum Anathemate damnant eos, qui ausi fuerint contrarium dicere.* Hinc quando *can. aliter cit. Matrimonium, sine solennitatibus ibi præscriptis contractum, dicitur non esse legitimum, & potius adulteria, fornicationes &c. dicendum est, quòd non sint licita; quia Legibus non sunt conformia: vel ut Engl. *hic n. 10. respondet, can. cit. loquitur præsumptivè, quòd scilicet præsumatur contra Matrimonium clandestinum, usque dum verum Matrimonium probetur; idque arguunt verba finalia can. cit. ibi, Nisi voluntas propria suffragaverit, & vota succurrerint legitima.**

91. Superest igitur, ut dicamus, Matrimonia ista irritata esse solum Jure novo Trid. Insurgunt quidem in contrarium Hæretici nostri temporis, & dubitabant olim ante Trid. Ruard. Tapper. *art. 20. Lovanienfi ante S. Professionem sacre Religionis, & Sot. in 4. dist. 28. q. 1. art. 1. ad 1.* & ratio istorum erat; quia Ecclesia non potest facere ex Sacramento non Sacramentum, sed Matrimonium clandestinum ante Trid. fuit Sacramentum. Ergo Ecclesia non potuit illud irritare. Sed facilis est argumenti

hujus solutio, distinguendo Majorem: Ecclesia non potuit facere ex Sacramento non Sacramentum directè, h. e. mutando, vel tollendo materiam, aut formam à Christo determinatam. *Conc. indirectè, mutando aliquid sub directione, & determinatione Ecclesie relictum.* *Neg.* Nam Christus Matrimonium elevavit ad rationem Sacramenti sub ratione generali Contractus legitimi, formam autem, ut legitimus ille sit, determinandam reliquit Ecclesie. Hinc illa irritando Matrimonia clandestina, tantum fecit, ut contractus, qui antea legitimus fuit, jam non sit legitimus, & non amplius habeat qualitatem requisitam à Christo. *Laym. l. 5. tr. 10. p. 2. c. 4. n. 2.*

Porro causæ irritandi gravissimæ⁹² erant, gravissima scilicet pericula animarum, aliæque incommoda, quæ ex hujusmodi Matrimonijs oriebantur; cum enim probari non potuerint fuisse inita, hinc factum fuit, ut contracta dissolverentur passim, & contraherentur nova, eaque adulterina conjugia. Quæ incommoda, & pericula cum secum trahant etiam Matrimonia præsumpta, imò illa revera clandestina sint, hinc eodem Tridentini Decreto cum clandestinis conjugijs etiam ista sublata sunt, ut adeò hodie Sponsalia de futuro per copulam carnalem, etiam affectu conjugali subsecutam, & per quoscunque alios actus occultos in Matrimonium non amplius transeant, nisi verus, ac mutuus consensus per verba, vel alia signa de præsentem coram Parocho, & testibus exprimat, ut docet Navar. *Man. c. 22. 28. & c. 25. à n. 144. Sanch. l. 3. de matr. D. 40. n. 3. Gutier. l. 1. q. 9. can. 18. n. 8. & teste P. Wiefner *hic n. 21. cæteri uno ore, additque Gutier. l. cit. ita declaratum à S. Congr. Card. Trid. Interpp.**

92. **Q**ueritur 2. An Matrimonia clandestina, sicut solo Jure Ecclesiastico sunt irritata, ita eodem tantum Jure sint illicita? Jure naturali illicita esse defendit Petr. de Soto *sect. 14. de Matr. §. primum.* Palacios in *4. dist. 28. D. 3. pr. Veracrux p. 1. specul. art. 10. concl. 2. Sanch. l. 3. de Matr. D. 3. n. 8. allegans pro se S. Thom. *dist. cit. q. un. art. 3. ad 3. in quorum proinde Sententiâ etiam Infideles, si nuptias clam contrahant,**

hant, lethalis culpæ reatum incurrunt. *Rationem* dant; quia Matrimonia clandestina ex sua natura gravia mala secum trahunt, ceduntque in grave detrimentum ipsorum contrahentium, prolis, & Reipublicæ: *Contrahentium* quidem; quia cum ejusmodi Matrimoniorum contractus, ut dictum est, sufficienter probari nequeant, ansam præbent, ut unus alterius pertactus, malitiosè transeat ad alias nuptias, & alterum etiam legitimum suum consortem in similis transitus periculum conjiciat: *Prolis* autem, quippe quam maritus facile negare possit esse suam; quo fit, ut ea à patre deseratur, & malè educetur: *Reipublicæ* denique, quia talibus conjugijs, & maximè eorum dissolutione necessè est perturbari maximè illius quietem, cum sic contingere possit, ut sæpe dux, vel plures femina eundem prætendant suum maritum esse, & vicissim plures viri eandem feminam pro sua uxore vendiant: quæ mala, cum sint gravissima, & non minora, imò majora, quàm quæ affert vagus concubitus, & fornicatio, videntur consequi, quòd Jure naturali etiam Matrimonia clandestina prohibita sint, sicut ob similia mala eo Jure prohibita est fornicatio, & vagus concubitus.

94 Sed dicendum, Matrimonia clandestina solo Jure humano, & positivo Ecclesiæ esse prohibita. Ita Cajet. tom. 1. opuscul. tr. 12. de Matr. q. 2. Sot. dist. cit. q. 1. art. 2. concl. 1. Conink D. 27. de Sacram. dub. 1. n. 4. Hurtad. de matr. D. 5. n. 3. Pal. tr. 28. D. 2. p. 13. §. 2. n. 1. Laym. l. 5. tr. 10. p. 2. c. 4. n. 1. §. speciato, Perez de matr. D. 39. sect. 2. n. 4. §. 5. Vallens. hic n. 1. Zoef. n. 1. Pirh. n. 2. Wiefner n. 28. & alij: quòd etiam apertè insinuat S. Thom. dist. 28. cit. art. 2. ad 3. ubi non obscurè docet hujusmodi Matrimonia illicita esse, quia ab Ecclesiæ sunt prohibita. *Ratione* ostenditur 1. quia si Jure naturali essent illicita, illicita essent propterea, quòd clandestinitas illorum contineret necessariam disconvenientiam cum natura naturali, & contrahentes ejusmodi Matrimonia, aut alios exponerent proximo, vel admodum propinquo periculo peccandi. Hoc non fit; quamvis enim memorata mala ex clandestinis nuptijs consequantur, non tamen illa cum his per se, & necessariò connexa sunt, quippe quæ non ordinariè, sed rariùs, & merè per accidens, nec omnium etiam pravorum, sed paucorum duntaxat hominum malitià, aut fragilitate ex ijs oriuntur. 2. Non minùs tristes & infelices exitus nascuntur ex nuptijs coactis, quæ tamen Jure naturæ valent; quia mala illa caveri poterant providentià Magistratùs humani ejusmodi nuptias irritantis. Igitur cum pariter tolli mala, quæ ex nuptijs clandestinis oriri possunt, nuptiarum istarum prohibitione, aut irritatione valeant, non est dicendum, quòd Jure naturæ aut

prohibitæ, aut irritæ sint. 3. Nullus alius etiam Sponsalium contractus clandestinus Jure naturali illicitus est, ergo neque nuptiæ clandestinæ; nam earum contractus sequitur naturam cæterorum contractuum.

Ex his patet ad Argumentum oppositum, & simul etiam liquet, quòd Infideles, seclusa Lege propriorum Magistratum suorum, quibus id facere prohibeantur, nullius peccati reatum incurrant, si matrimonia clandestina ineant.

96 Quæritur 3. Quinam afficiantur irritatione Matrimonij clandestini ab Ecclesiæ facta? *Certum est* 1. eà non affici Paganos, & Judæos, quamvis etiam in territorio Ecclesiæ habitent, & Jurisdictioni temporali Papæ subiecti sint; quia Lex irritans Matrimonia clandestina est merè Ecclesiastica; conf. infideles, qui per Baptismum in Ecclesiam nunquam ingressi sunt, non concernit. Coninck D. 27. de Sacram. n. 11. Laymann l. 5. tr. 10. p. 2. c. 4. n. 1. §. speciato, Pal. tr. 38. D. 2. p. 13. §. 2. n. 6. Zoef. hic n. 25. König n. 27. Magnif. P. Schmier p. 3. de Sponsal. c. 5. n. 83.

Certum est 2. Eà non affici etiam si 97 infideles, in quorum Provincijs Tridentinum nunquam est promulgatum, vel non receptum usu, ut olim in Gallia, aut contrario usu abrogatum, vel derogatum. Coninck n. 11. cit. Laym. n. 7. Pal. n. 3. Zoef. n. 21. Pirh. n. 9. Schambog. n. 8. König n. 27. Wiefner n. 23. Illung tr. 6. D. 9. n. 111. Wex Ariadn. p. 5. tr. 2. §. 4. n. 25. Magnif. P. Schmier l. cit. n. 82. arg. can. erit autem 2. dist. 4. c. fin. de consuet. l. Leges 9. C. de LL. & decernitur in Trid. Sess. 24. c. 1. de reform. matr. in fin. Dixi olim in Gallia; licet enim in hac initio Decretum istud Trid. non fuerit receptum, aut publicatum, postea tamen id factum Parisijs testantur passim DD. Joan. Cabassut. in Not. Concil. fin. Andr. Mendo Epitom. §. Matrimonium n. 45. Gobat. Exper. tr. 9. cas. 18. n. 485. Bruno Neuffer Polyanth. D. 182. q. 2. Wex. n. 25. cit. Adeoque etiam in hac moderno tempore Matrimonia clandestina sunt invalida.

Certum est 3. ad hoc, ut dictum De-98 cretum obliget in aliqua Parochia, non sufficere, quòd in Diocesi sit promulgatum, sed necessariò requiri, ut etiam in ipsa Parochia promulgatum sit, prout notant Fagnan. in c. quod à Prædecessore 1. n. 143. de Schismat. Barbof. ad Concil. Trid. c. 1. cit. n. 169. Reiffenstuel hic n. 118. & clarè desumitur ex textu Trid. cit. ubi S. Synodus decernit, ut hujusmodi Decretum in unaquaque Parochia suum robur post 30. dies habere incipiat à die primæ publicationis, in eadem Parochia factæ, numerandos. Hinc mos est S. Congr. Concil. quòd dum in ea disceptari contingit super validitate Matrimonij initi in locis, ubi non constat, vel rationabiliter dubitatur, an Trid. promulgatum sit

in loco Matrimonij, exquirat informationem, an in loco Matrimonij publicatio facta fuerit, prout novissimè servavit in *Ratiobeneas. 9. Augusti. 1704.* Excipitur, nisi agatur de locis, in quibus publicatio ob Hæresin ab initio fieri non potuit, idè que Hæresis impedimentum etiamnum durat; nam hoc casu informationem super publicatione exquirere non solet, prout nec exquisivit in *Passaviensi Matrim. 20. Nov. 1706.* quòd in casu quæstionis Matrimonium contractum fuerit Tiguri in Helvetia, ubi jam anno 1519. sedem fixit Zyvinglius Hæresiarcha, & etiamnum Hæresis continuat. Simili ex causa promulgatio non est inquirenda quoad Angliam, Scotiam, Hiberniam, Sueciam, Daniam, Pomeraniam, Saxoniam, Prussiam &c. quia prædicta Regna, & Provinciæ jam ante annum 1545. quo Trid. haberi cœpit, defecerunt à Fide Catholica, & cons. obstante Hæresi Decretum ejus promulgari non potuit. Wex Ariadn. p. 5. tr. 2. §. 4. n. 25. In his ergo Provincijs valida erunt Matrimonia, non servatâ formâ Trid. contracta, nisi aliud obflet. Vincent. Petr. tom. 4. fol. 78. n. 22.

99 *Quare dicendum,* Decreto hoc Trid. affici solos, & quoscunque fideles existentes in locis, in quibus illud publicatum, & usu receptum est. Neque ab observatione ejus excipiuntur Hæretici, si in talibus locis degant, in quibus Trid. promulgatum, atque receptum est; quia per Baptismum intra Januam Ecclesiæ recepti, & ejus subditi effecti sunt. Subditi autem, quamvis rebellis, utique ad Leges Superioris sui tenetur. Engl. hic n. 20. concl. 5. Interim tamen, ut notat König hic n. 4. concl. 2. meritò præsumitur de pia Matre Ecclesia, quòd etiam horum Matrimonia sustineat propter mala maxima, ac pericula provenitura ex eo, si illa essent invalida. Hinc practicè probabile esse putat Hæreticos sine legitimo, i. e. Catholico Parocho validè contrahere Matrimonium in loco, ubi viget publicum suæ Religionis exercitium, licèt eadem sit communis tum Hæreticorum, tum Catholicorum Parochia, & in ea priùs jam fuerit promulgatum Trid. ac receptum. Favent huic opinioni Tanner. D. 8. q. 3. dub. 16. Laym. l. 5. tr. 10. p. 2. c. 4. n. 7. Sporer de Matr. n. 35. & teste König l. cit. plerique Germanæ Doctores.

100 Porro quando dubitatur de hujus Decreti publicatione, utrum illa in aliquo loco facta sit, non est necessariò probandus ipse actus publicationis, sed sufficienter præsumitur, si ipsum Decretum in tali Parochia tanquam Decretum Concilij aliquo jam tempore est observatum, ut resolutum referunt Fagn. in c. quod à Prædecessore 1. n. 143. de Schismat. & Pignatell. tom. 4. consult. 79. n. 40. idque luculentius elicitur ex verbis

Resolutionis in Constantinopolit. 16. Dec. 1634. ubi S. Congr. censuit, Rituale Romanum de Sacramento Matrimonij observatum in singulis Parochijs Civitatis Peræ tanquam Decretum Concilij, seu summi Pontificis Romani inducere sufficientem præsumptionem publicationis ejus Decreti, ita ut in celebratione Matrimoniorum pro illorum validitate servanda sit forma ab eodem S. Concilio præscripta. apud Petram tom. 4. comment. fol. 81. n. 35.

Atque ex his sequitur 1. invalidum, & nullum esse Matrimonium, quod à fidelibus existentibus in loco ubi Trid. promulgatum, aut usu receptum est, contrahitur præsentè solo Parocho, aut hoc solo absente coram alio quocunque numero testium, etiam in loco publico, & coram tota communitate. Navar. Man. c. 25. n. 144. Gutier. de Matr. c. 61. n. 8. Sanch. l. 3. de Matr. D. 17. n. 7. Pirh. n. 7. fin. Wiefner ibid. n. 24. quia Trid. præsentiam Parochi, & testium indivisim exigit. Et hoc verum est, etiam si vagi sint, aut peregrini, qui veniant ex loco, ubi Trid. non est receptum, & ibi habeant domicilium, ut benè docent Petr. de Ledesm. Matrim. q. 45. art. 5. punct. 3. dub. ult. §. primum certum est. Sanch. l. 3. D. 18. n. 26. Conink D. 27. de Sacram. dub. 1. fin. Barbof. de Offic. Episc. alleg. 32. n. 155. Pal. tr. 28. D. 2. p. 13. §. 8. n. 5. Wex Ariadn. p. 5. tr. 2. §. 4. n. 29. Engl. hic n. 20. concl. 7. Schambog. ibid. n. 9. Pirh. n. 10. Wiefner n. 37. Et ideo si Hæretici venientes ex sua patria, ubi Trid. non est receptum, in loco, ubi illud receptum est, & Hæresis publicum exercitium non habet, veluti in Bavaria nostra, clam contrahant, invalidè contrahunt; quia Contractus regulari debent secundum Leges, & consuetudinem loci, in quo celebrantur, & non solum cives, sed omnes ibidem contrahentes forum loci illius sortiuntur c. fin. de for. compet. in omni enim loco observanda est forma substantialis Contractus, quæ pro illo loco præscripta est idque in specie decidit etiam de Contractu matrimoniali c. de Francia 1. de Sponsal. ubi matrimonium contractum, non observata Legge, vel consuetudine patriæ, initum tamen secundum Leges loci, ubi uxor ducta est, pronuntiatur validum.

Sequitur 2. clam contrahentibus non patrocinari, quòd bona fide ita contraxerint, quia ignorabant hanc Ecclesiæ Legem, ut rectè Gutier. c. 61. de Matr. à n. 10. Sanch. D. 17. n. 10. Pont. l. 5. de Matr. c. 6. n. 18. Conink D. 27. n. 11. Pal. §. 8. n. 7. Pirh. hic n. 6. Engl. n. 19. Schambog. n. 8. Wiefner n. 26. quia licèt invincibilis ignorantia eos excuset à peccato, Matrimonium tamen validum non potest reddere: Conf. ex Regula generali, juxta quam, quotiescunque Constitutio exprimit, a quo tempore debeat obligare, ab illo tempore etiam

etiam afficit ignorantes, quoad nullitatem actus, licet non afficiat quoad alias poenas, ut plurimis alijs *cit.* advertit Sanch. l. cit. æqui Trid. irritans Matrimonia clandestina, assignat tempus, à quo incipit obligare, nempe post 30. dies à die primæ publicationis, in qualibet Parochia factæ, numerandos, ergo ab illo tempore quoad annulationem Matrimonij etiam ignorantes obligat. *Neque obstat.*, quod inhabilem aliquem reddere ad actum sit poena, quæ invincibiliter ignorantes non afficit; dicendum enim, tunc esse poenam, quando statuitur in odium contrahentium hujusmodi inhabilitas, secus, quando ex defectu solennitatis, & formæ substantialis ad actum requisitæ; tunc enim solum indicat consensum esse illegitimum.

103 Sequitur 3. non valere Matrimonium, contractum sine Parocho, & testibus, etiam eo tempore, quo à loco absens, aut mortuus est Parochus, neque adest alius, qui vices ejusdem gerat. Pal. §. 8. cit. n. 9. *Engl. hic 19.* Wiefner n. 26. Et idem dicendum, si in articulo mortis constitutus velit contrahere Matrimonium cum concubina ad legitimandas proles ex ea susceptas. Henric. l. 11. c. 8. n. 5. §. 8. Gutier. c. 61. cit. n. 4. Conink D. 27. n. 11. Barbof. alleg. 32. n. 53. *su.* & n. 147. Sanch. n. 4. Pont. n. 3. Pal. n. 9. Zoef. n. 9. Schambog. n. 8. Pirh. n. 7. Wiefner n. 26. Ratio est, quia quando Jus actum aliter, quam certo modo, fieri prohibet, appositâ clausulâ actum aliter gestum irritante, secundum receptam doctrinam modus ille pertinet ad formam actus, quæ ad unguem observanda est, & quia esse data actui, ita necessaria est, ut sine ipsa actus esse, & subsistere nequeat, atqui clausula hujusmodi irritans additur in Decreto Trid. quo prohibetur aliter, quam coram Parocho, & testibus Matrimonium contrahi. igitur horum præsentia in locis, ubi Trid. est publicatum, & viget, ad Matrimonij moram pertinet, & cons. aliter contractum est nullum; res enim sine forma sua subsistere nequit.

104 Quæritur 4. quibus casibus ante Trid. fuerit, & nunc in locis, ubi Concilium illud receptum non est, sit licitum contrahere Matrimonium clandestinum? 3. quinque ejusmodi casus enarrat Tanner. tom. 4. D. 8. de Matr. q. 3. dub. 6. n. 111. Et 1. quidem, si ita contrahentes evadere possint subitum periculum mortis. 2. si timor probabilis esset, ne adhibendo testes matrimonium malitiosè impediatur. 3. si expectando testes, amitterent Sponsi magnam opportunitatem Matrimonium contrahendi. 4. si sine gravi damno palam non possint contrahere, ut si virgo, sub tutoris potestate constituta, merito timeat se tradendam viro pravo, vel aliâ indigno ab iniquo tutore. 5. si post Ma-

R. P. Sobmalzgrueber L. IV.

rimonium, semel publicè contractum, sed invalidè ob interveniens impedimentum, post impetratam dispensationem clam denuo contrahatur. Quorum omnium ratio est, quia hujusmodi Leges affirmativæ non ita strictè obligant, quin licitum sit ab eis recedere ob urgentem necessitatem, vel aliam justam causam, dummodo alia gravia incommoda vitentur.

Difficultas est, an in positis casibus etiam defacto, & ibi, ubi Trid. promulgatum, atque receptum est, sine Parocho, & testibus contrahi validè, & licitè Matrimonium possit? Videtur posse. 1. quia Leges Divinæ recipiunt interpretationem ex æquo, & bono, & ex epiki; & hinc quamvis Joan. 1. dicatur, neminem absque Baptismo salvari posse, tamen deficiente Ministri, vel aquæ copiâ, satis est Baptismi Votum, ergo à fortiori ita interpretari licet Leges humanas, qualis est Lex Trid. irritans Matrimonium clandestinum. 2. Et si Trid. sess. 24. c. 1. de reform. Matr. jubeat Matrimonio præmitti Denuntiationes, tamen ubi periculum est in mora, ut n. 42. dictum est, Denuntiationes illæ omitti possunt etiam inconsulto Episcopo. 3. Trid. c. 1. cit. inhærendo vestigijs Concilij Later. irritat Matrimonia clandestina, quæ olim Ecclesia detestabatur, nunquam autem detestata est Matrimonium clam contractum in casibus n. 104. positis.

Sed dicendum, ubi Decretum Concilij cit. viget, in nullo casuum relatorum, præter ultimum, de quo infra n. 118. vel licitè, vel validè contrahi posse sine Parocho, & testibus. Ita Sanch. l. 3. de Matr. D. 17. n. 4. & plurimi alij ab hoc *cit.* Ratio est, quia Trid. requirens præsentiam Parochi, & testium addit Decretum annullans Matrimonium aliter initum, cons. constituit formam Matrimonij substantialem. igitur in nullo eventu, absque ea solennitate initum, erit validum; quia ut n. 103. dixi, res sine forma sua non potest subsistere Conf. 1. Decretum Trid. cit., contrahentes omnino reddunt inhabiles ad contrahendum sine Parocho, & testibus. atqui inhabilitatem materiæ Sacramenti nullus necessitatis casus supplere potest, ut patet in alijs Sacramentis; neque enim ob defectum aquæ naturalis licet baptizare in vino, aut defectum vini celebrari potest in aqua, ergo &c. Conf. 2. sicut impedimentum clandestinitatis inductum est præcepto Ecclesiæ, ita etiam impedimentum Consanguinitatis in multis gradibus, atqui hoc non obstante, in nulla necessitate, absque dispensatione, possunt Consanguinei matrimonio copulari, eò quod Jure Ecclesiæ ad contrahendum inter se inhabiles redditi sint, ergo &c.

Neque contrarium probant Argumenta opposita. Ad 1. Lex merè præceptiva, & inducens solennitatem merè ex-

trin-

trinfecam, recipere aliquando interpretationem ex Epikia potest, non autem, quæ ponit substantialem solennitatem, & aliter contrahens facit inhabiles, prout facit in casu nostro Tridentinum.

Ad 2. Denuntiationes solum pertinent ad solennitatem Matrimoniorum extrinfecam, & ideo dispar istarum est ratio.

Ad 3. Tridentinum hoc suo Decreto irritat omnia Matrimonia, quæ quoad modum contrahendi olim fuit detestata Ecclesia, licet illa aliquando ratione urgentis necessitatis essent licita; cujus licentiæ causa fuit, quia tunc prohibitio Matrimonij clandestini erat per modum simplicis, & nudi præcepti, ac proinde gravis necessitas excusabat; nunc autem præceptum Trid. irritans formam substantialem, ut sæpius dixi, ponit, conf. necessitas non excusat ab ejus observatione.

108 Queritur 5. utrum si incolæ locorum, in quibus Trid. receptum est confluent in locum, ubi illud non obligat, possint, juxta illius loci consuetudinem absque Parocho, & testibus validè contrahere Matrimonium? Satis convenit inter DD. 1. quòd validum sit Matrimonium clam contractum tali loco, si unus saltem Sponsorum domicilium, vel quasi domicilium habeat in illo loco, tunc enim etiam alter Sponsor privilegio sui confortis gaudet Engl *hic n. 20. concl. 1. § 2. Wiest. n. 36. Reiffenstuel. n. 121.*

109 2. Non minùs certum est, quòd similiter is, qui ex loco, ubi Trid. receptum est, se transfert in locum, ubi illud receptum non est, animo figendi ibidem domicilium, validè illud contrahat, etsi sine Parocho, & testibus contrahat; quia in talem locum ita se conferens incolæ, & Parochianus loci illius fit, adeoque non adstringitur amplius Legibus prioris domicilij Sanch, *l. 3. de Matr. D. 18. n. 27. Zoes. hic n. 23. Schamb. n. 9. Engl n. 20. concl. 3.* Et hoc verum est, quacunque intentione id faciat; quia intentio mala, aut bona actum aliquem quidem licitum, vel illicitum, non autem invalidum potest reddere, si in substantialibus defectum non patiat. König *hic n. 27. §. tertio. Reiffenstuel ibid. n. 128.*

110 3. Pariter conveniunt DD. eum, qui causâ negotiorum, commercij, vel alio quovis fine, præterquam ex sola intentione clam ibi contrahendi, se transfert in locum, ubi Tridentinum promulgatum, vel receptum non est, validè contrahere, etiam si contractui illi nec Parochum, nec testes adhibeat. Ledesm. *de Matr. q. 45. art. 5. p. 3. dub. fin. concl. 3. Sanch. D. 18. cit. n. 28. Pont. l. 5. de Matr. c. 9. n. 2. Bosco D. 11. de Matr. sect. 9. concl. 6. Wex Ariadn. p. 5. tr. 2. §. 4. n. 29. Zoes. n. 22. hic Engl concl. 3. cit. Reiffenstuel n. 123.* Ratio est quia peregrini non adstringuntur Legibus suæ patriæ, quando extra eam versantur c. *ut animarum 2. de Constit. in 6. & præsertim quoad Con-*

tractus, cujusmodi est Matrimonium, cum in his subjiciantur Legibus, & fortiantur forum locorum, in quibus versantur c. *fin. de for. compet. & l. si fundus 6. ff. de Eviction. Neque obstat, quòd Trid. inhabilitaverit personas ad contrahendum sine præscripta solennitate; inhabilitatio autem personæ committitur ipsam personam, sicut umbra corpus. Nam hoc procedit duntaxat, quando persona est inhabilitata absolute, & simpliciter, atque in individuo per sententiam Judicis; secus si inhabilitatio sit generalis ex Lege; tunc enim sequitur naturam Legis, conf. ubi Lex non obligat, ibi etiam non obligat inhabilitas, & annullatio actus, Sanch. *l. cit. n. 30. Barbof. de Offic. Episcop. alleg. 32. n. 153. Pont. Engl l. cit.**

Controversia solum est de eo, qui se transferret in talem locum præcisè animo Matrimonium aliter, quàm Sacra Synodus exposcit, contrahendi? Valere etiam hoc casu Matrimonium clam contractum existimat Sanch, l. 3. D. 18. n. 28. § 29. Conink D. 27. de Sacram. n. 14. Pont. l. 5. c. 9. n. 2. § 4. Pal. tr. 28. D. 2. p. 13. §. 8. n. 4. Averfa de Matr. q. 6. sect. 2. Zoes. hic n. 23. Pirh. n. 11. Schambog. n. 9. quod intendunt evincere. 1. Ratione n. præc. allata; quia videlicet existens extra patriam suam non amplius obligatur Legibus suæ patriæ. 2. paritate cum cæteris contractibus; nam in alijs contractibus (nisi lex aliqua particularis obstat) potest quis proficisci ex loco domicilij sui ad alium locum cum intentione ineundi ibidem contractum v. g. venditionis juxta formam ibi requisitam, cur non etiam possit quis se conferre aliò ex intentione contrahendi Matrimonium juxta formam, in eo loco ad valorem illius requisitam? 3. si esset aliqua ratio, cur privilegio isto gaudere non posset hac intentione discedens, esset, quòd videatur fraudem facere Legi. atqui fraudem nullam committit, quippe qui utitur Jure suo. ergo &c. 4. intentio mala secundum dicta n. 109. licet aliquando faciat actum illicitum, non tamen statim invalidum, ut si quis Parochum corrumpt, ut se sine Denuntiationibus in fraudem Sponsæ prioris copulet, si Filiusfamilias, aut Clericus bona inter vivos alienent, eò quòd de his testari nequeant &c.

Sed his non obstantibus; dicendum, 110 eum, qui præcisè animo clam contrahendi se in talem locum transfert, invalidè contrahere. Ita contra *citt. DD. Petr. de Ledesm. de Matr. q. 45. art. 5. punct. 3. dub. ult. concl. 1. § 3. Henriq. l. 11. de Matr. c. 3. n. 8. Barbof. de Offic. Episc. alleg. 32. n. 153. Boscius de contract. Matr. c. 1. §. 29. Bosco D. 11. sect. 9. concl. 6. Zypæus l. 4. consult. 6. fin. Card. de Lugo respons. mor. l. 1. dub. 36. Gobat. Exper. tr. 9. n. 481. Illung tr. 6. D. 9. n. 118. Wex Ariadn. p. 5. tr. 2.*

§. 4. n. 29. Engl. hic n. 20. §. nihilominus. König n. 27. §. tertio prop. fin. Wiestner n. 39. & ita declaratum est à S. Cong. Cardd. approbante Urbano VIII. 14. Aug. 1627. edito Breui Apostolico ad instantiam Archiepiscopi Colonienfis, ut adeo Declaratio ista jam vim Legis Ecclesie universalis habeat, teste Gobat. l. cit. Aliud dicendum de Vagis; nam hi, etsi sola intentione, ut clam ibi contrahant, in talem locum se conferant, validè contrahunt, modò verè vagi sint, & priùs domicilium reuera, & serio dimiserint; nam hos Declaratio Cardd. & Breue Apostolicum cit. non afficit, utpote quod loquitur de retinentibus domicilium, Reiffenstuel hic n. 129.

13 Argumenta in contrarium allata non multum urgent. Ad 1. negatur paritas cum casu posito n. 110. nam Matrimonio ita contracto obest modò allegata Lex Ecclesie; nulla verò Lex Ecclesie obest Matrimonio clam in tali loco contracto ab eo, qui negotiorum causà eò se transfudit. Ad 2. bene additur, nisi Lex aliqua obset; obstat autem aliqua in casu nostro, ut modò dictum est. Ad 3. ejusmodi Matrimonium est invalidum, non tam ob fraudem, quam ob Declarationem sic approbatam à Pontifice nolente ita eludi Decretum Tridentini. Ad 4. id verum est, si nihil mutetur in substantialibus à Lege requisitis.

14 Quaritur 6. quomodo contrahere Matrimonia possint, & debeant Christiani apud Infideles, & Catholici commorantes inter Hæreticos? R. de his notanda sunt sequentia.

1. Christiani captivi, vel negotiorum, aut commercij causà degentes apud Turcas, vel alios Infideles, in illis terris validè Matrimonium contrahere possunt, non servatà formà Tridentini, adeoque clandestinè. Sanch. l. 3. de Matr. D. 18. n. 35. Conink D. 27. de Sacram. n. 13. Barbof. de Offic. Episc. alleg. 32. n. 154. Zoef. hic n. 27. Pirh. n. 12. Schambog. n. 10. König n. 27. §. secundo Wiestner n. 38. Reiffenstuel n. 137. quia Decretum hoc Tridentini non obligat, nisi in loco, & Parochia, in qua fuerat promulgatum, quæ conditio in talibus locis deficit. Estque perinde, siue ibi contrahentes sint permanentes, siue per modum transitis.

15 2. In Civitatibus, & locis Germaniæ, in quibus Catholici Hæreticis permixti degunt, & Decretum Tridentini non est promulgatum, v. g. in Saxonia, validè contrahunt Catholici matrimonium sine Parocho, & testibus ex ratione allata n. præc. Secus, si in tali loco promulgatum sit Trid. ut in Hollandia, & cæteris Provinciis fœderatis; nam ista Religionem Catholicam primùm deseruerunt, postquam jussu Philippi II. Hispaniarum Regis per Margaritam Austriacam Belgij Gubernatricem Tridentinum ibi est promulgatum, A. P. Schmalzgrueber L. IV.

teste Brun. Neuffer D. 182. q. 2. n. 4. Wex. Ariada. p. 5. tr. 2. §. 4. n. 25. Vinc. Petr. tom. 4. comment. fol. 78. n. 23. Idem dicendum est de Matrimonijs Catholicorum Augustæ, Ratisbonæ &c. contractis. Reiffenstuel hic n. 139. Quod procedit saltem, si in talibus locis, ubi Trid. olim est promulgatum, Sacerdos Catholicus haberi possit; nam eo casu debet hic adhiberi, aliàs matrimonium contractum erit invalidum. Estque hoc verum, etsi unus contrahentium sit Hæreticus, adhuc enim contrahi debet coram Sacerdote Catholico, neque valet contractum coram Ministro Hæretico, ut declaravit S. Congr. in Ruremondens. Matr. 2. Maij. 1676. in Gedanens. Matr. 18. Sept. 1677. & in unâ Venetiarum 1. Decemb. 1696. ubi S. Congr. nullum declaravit Matrimonium Amstelodami à Catholicis coram Ministro Hæretico initum, teste Petra l. cit. fol. 70. n. 26. & Monacell. p. 1. tit. 3. form. 10. n. 15. Dixi, si haberi Sacerdos, seu Parochus Catholicus possit; nam,

3. Si nullus adsit Sacerdos Catholicus, vel ignoretur, aut non sit tutus ad illum accessus, Catholici in loco Hæretico, ubi olim Trid. promulgatum est, validè coram Prædicante, vel etiam sine illo contrahere Matrimonium possunt, adhibitis tamen duobus, vel tribus testibus; nam hoc requirit S. Congr. in unâ Belgij 27. Mart. 1632. Laym. l. 5. tr. 10. p. 2. c. 4. n. 7. Tann. D. 8. cit. q. 3. dub. 6. n. 122. Marchant. Tribun. tom. 3. p. 2. tr. 1. tit. 7. q. 10. concl. 5. Herinx D. 5. q. 11. n. 10. Dian. p. 11. tr. 6. ref. 1. Arsdekin de Matr. c. 8. §. 4. Sporer p. 1. c. 1. sect. 1. n. 34. Bosco D. 11. sect. 9. concl. 5. Illung tr. 6. D. 9. n. 111. Wex Ariada. p. 5. tr. 2. §. 4. n. 27. §. secundo Petra tom. 4. fol. 78. n. 25. & fol. 80. n. 30. Zypæus Anaf. h. tit. n. 16. Pirh. ibid. n. 12. Schamb. n. 10. König n. 27. §. secundo. Reiffenstuel n. 132. Magnif. P. Schmier p. 3. de Sponsal. c. 5. n. 158. Ratio est, quia in his locis, ac tali rerum statu Decretum Concilij Trid. servari non potest, vel saltem difficulter potest, ut adeo Pontifex meritò censeatur tacitè dispensasse hoc casu ad matrimonia sine verò Pastore contrahenda, quippe qui seit ejusmodi matrimonia in talibus locis contrahi à Catholicis, & non contradicit, neque irrita illa declarat. Accedit, quia meritò præsumi de mente Trid. potest, quòd ad hujusmodi Matrimonia Claudefiua Decretum suum extendi non voluerit, ne multa gravia incommoda inde oriatur: imò quòd hoc casu obligare non voluerit, patet ex Declaratione Cardd. allegata.

Dixi, validè ejusmodi Matrimonia contrahi coram Prædicante; non quòd is auctoritatem aliquam ad approbandum Matrimonium, ante se contractum, habeat (nam omni Jurisdictione spirituali caret) sed quia tali casu etiam sine ullo Sacerdote contrahi

potest. Interim tamen certum est sic contrahentem graviter peccare; quia contrahendo coram ejusmodi Prædicante, quasi factio ipso agnoscit eum tanquam suum Pastorem, & conf. sectam, quam ille prædicat, tanquam veram.

¶ 18 Quæritur 7. an casu, quo Matrimonium, in facie Ecclesiæ quidem contractum, sed invalidum ob occultum impedimentum dirimens, repetitur, impedimento sublato, iteratâ Parochi, & testium præsentia opus sit? Satis convenit inter DD. hujus præsentis iterationem exigi casu, quo defectus, vel impedimentum publicum, & notorium est, aut plenè e. g. per duos testes legitimos probari potest: & ratio est, quia ex mente Tridentini Matrimonium ita contrahi debet, ut Ecclesiæ constet illud esse firmiter contractum, & insolubile. atqui si contractum est in facie Ecclesiæ quidem, sed cum defectu, vel impedimento dirimente notorio, etsi deinde eo sublato, clam renovetur consensus, non constat Ecclesiæ de Matrimonij illius firmitate; nam ejusmodi Matrimonium ad unius etiam petitionem dissolvi potest, & testes prius adhibiti non essent testes valoris; sed nullitatis Matrimonij, ergo ut ritè contrahatur per renovationem consensus, iterum requiritur præsentia Parochi, & testium. Henric. l. 11. de Matr. c. 3. n. 6. § 7. Sanch. l. 2. de Matr. D. 37. n. 10. § 11. Zoel. hic n. 17. König *ibid.*, n. 27. §. quarto.

¶ 19 Controversia solum est de casu, quo defectus, vel impedimentum omnino occultum, ejusque probandi periculum nullum est. Hoc etiam casu ad renovationem consensus necessariam esse præsentiam Parochi, & testium, volunt Gutier qq. Canon. l. 1. c. 28. à n. 7. Barth. à Ledesim. D. 17. de Matr. fol. 1275. § seq. Comitol. respons. mor. l. 1. qq. 120. n. 3. Pont. l. 5. c. 6. n. 6. Barbos. de Offic. Episc. alleg. 32. n. 157. v. verum. Moventur 1. quia Clemens VIII, ut ipsi narrant, dispensavit, ut ejusmodi Matrimonium Parocho, & testibus non præsentibus, renovari posset. igitur seclusa dispensatione, opus erat in præsentia Parochi, & testium iterari consensus; aliàs enim dispensatio fuisset frustranea, quippe quæ solum datur ad rem, vel actum aliàs sine dispensatione illicitum, vel invalidum. 2. idem colligitur ex Diplomate Bullæ Cruciatæ, ubi hujus Commissario datur facultas dispensandi, ut hujusmodi matrimonia denuo sine Parocho, & testibus contrahantur, non opus est autem dispensatione ad id, quod etiam sine dispensatione licitè, & validè fieri potest. 3. accedit ratio; quia prius matrimonium fuit nullum, ergo posterius celebrandum est, acsi nunquam antea fuisset initum: si autem nunquam antea fuisset initum, celebrari deberet coram Parocho, & testibus, ergo &c. 4.

Parochi, & testium præsentia pertinet ad formam substantialem Contractus matrimonialis ita, ut sine illa actus valere non possit, atqui quando sublato impedimento, renovatur consensus, verè contrahitur matrimonium. igitur nisi tum adsint etiam Parochus, & testes, renovatio hæc matrimonij nulla est. 5. solennitas illa Parochi, & testium adhibita est ad legitimandum consensus prioris matrimonij tunc expressum, non autem postea exprimendum, igitur cum prior consensus ob impedimentum eâ præsentia legitimari non potuerit, debet legitimari posterior, denuo adhibitis Parocho, & testibus. 6. Lex, propter bonum commune lata, non cessat, etiamsi finis illius cesset in casu aliquo particulari, maxime quando aliquid exigit tanquam formam actus, atqui Lex Trid. lata est propter bonum commune; & fundatur in periculo universalis. igitur quamdiu hoc manet, etiamsi finis ejusdem in aliquo casu particulari cesset, servanda est.

Sed dicendum, etsi ad tollendos scrupulos omnino consultum sit, ut quando id fieri sine incommodo potest, adhibeantur etiam Parochus, & testes, ijque intersint renovacioni consensus, ad Matrimonij tamen valorem iteratam præsentiam necessariam non esse, sed sufficere, si putantij conjuges, sublato impedimento, occultè renovent mutuum consensus sive verbis, sive affectu conjugali habendo copulam, sive alio quovis signo erga se invicem eum exprimendo. Ita Navar. Man. c. 22. n. 70. Sanch. l. 2. de Matr. D. 37. n. 3. Conink D. 27. de Sacr. n. 11. Laym. l. 5. tr. 10. p. 4. c. 14. n. 4. Pal. tr. 22. D. 3. p. 7. § 3. n. 2. Gonzal. in c. 21. de Sponsal. n. 5. Henric. Mayr de Sponsal. n. 69. Gobat tr. 10. n. 415. Sporer de Matr. n. 271. Sannig de despons. impub. c. 1. n. 12. Illung. tr. 6. D. 9. n. 119. Wex Ariadn. p. 5. tr. 2. contr. per totam. Vallens. hic n. 10. § dixi. Zoel. n. 17. Pirhing. n. 8. König n. 27. § quarto. Wiestner n. 35. & declaratum est à S. Pio V. eaque declaratione S. Penitentiarie Prætorium uti consuevit, teste Navar. l. cit.

¶ Ostenditur ex mente Tridentini, ex hujus enim mente irritatur solum illud Matrimonium clandestinum, ex quo, quia quod initum esset, probari non poterat, oriebantur incommoda, propter quæ Ecclesia Matrimonia clandestina semper est detestata, atqui istud Matrimonium, de quo agimus, non est tale; cum enim in facie Ecclesiæ sit contractum primitus, quamvis nulliter ob impedimentum occultum, jam probari potest contractum esse, & conf. incommoda illa, quæ Matrimonia clandestina secum trahunt, ex illo non oriuntur, ergo mente Trid. non est clandestinum, nec irritum, ac proinde sufficit clam renovari consensus,

Proceditque hoc etiam casu, quo impedimentum illud ad forum contentiosum externum delatum est, & quia in eo non fuit probatum, sententia pronuntiata est pro Matrimonio; nam cum valor talis Matrimonij constet Ecclesiae, convalescere poterit novo consensu occulto, inter conjuges posito. Henriq. l. 11. de Matr. c. 3. n. 6. Sanch. l. cit. n. 12.

Neque contrarium probant Argumenta adversæ sententiæ. Ad 1. Clemens VIII. dispensavit, ut Matrimonium renovari clam possit, quia impedimentum, ob quod invalidè contractum erat, occultum quidem, sed probationi obnoxium fuit; vel si hoc non velis dicere, dic dispensationem illam factam esse ad majorem securitatem, & tranquillitatem conscientiarum: quod novum non est; quia sæpè conceduntur ejusmodi dispensationes, privilegia, & facultates ob dictum finem, & ad omnem dubitationem tollendam. Ad 2. eadem est responsio. Ad 3. Matrimonium prius non fuit omnino nullum; fuit enim validum quoad præsumptionem Ecclesiae ignorantis impedimentum, in cujus facie contractum est: & ita judicandum de illo non est, ac si omnino contractum non fuisset, quoad repetendam præsentiam Parochi, & testium, sed tantum quoad necessitatem renovandi consensum. Ad 4. Parochi, & testium præsentia tantum pertinet ad formam Matrimonij, quod tanquam clandestinum Ecclesia ante Trid. est detestata; tale autem non est Matrimonium, de quo hic agimus, ad 5. solemnitas Parochi & testium per se quidem solum legitimat consensum tunc præstitum; per accidens autem legitimat etiam consensum postea occultè præstandum; quia ex suppositione illius solemnitatis præcedentis sequens Matrimonium clam ratificatum non manet omnino occultum quoad forum Ecclesiae. Ad 6. in hoc casu ratio Legis ita cessat, ut nullo modo casus iste ceneri possit comprehensus in Lege Trid. cum absit periculum etiam generale quod resiliire volens nunquam sit audiendus, sed quando ratio Legis nullo modo unquam se extendit ad casum aliquem, in illo casu Lex non obligat, ut ex terminorum apprehensione notum est. Wex l. cit. n. 7.

Queritur 8. an Matrimonium clam celebratum vim habeat Sponsalium? Satis convenit inter DD. vim Sponsalium habere, quando Matrimonium ita contractum est inter duos impuberes, vel unum impubere, alterum puberem. Ita Navar. Matr. c. 22. n. 57. Garc. p. 11. de Benef. c. 8. n. 23. Sanch. l. 1. de Matr. D. 21. n. 5. Gutier. de Matr. c. 2. n. 16. ꝑ. nec prædicta, Laym. l. 5. tr. 10. p. 1. c. 1. n. 18. Fagnan. in c. de illis 9. de despons. impub. n. 48. ꝑ. 40. Gonzal. in c. fin. eod. n. 4. Wagnerek in c. un. dicit. tit. not. 2. Passerin. ibid. n. 17. Vallens.

hic n. 5. fin. Zoesl. n. 7. & dictum est tit. præc. n. 63. Ratio est, quia antiquo Jure Matrimonia impuberum clam contracta vim Sponsalium habebant c. un. cit. ꝑ. idem quoque, quæ vis ipsis à Trid. adempta non est. Accedit, quia per Trid. ea solum Matrimonia sunt irritata, quæ antiquo Jure censebantur verè talia esse. atqui antiquo Jure non censebantur verè Matrimonia esse, quæ inter duos impuberes, vel unum impubere, alterum puberem contrahebantur. ergo hæc correctoria Trid. dispositione non afficiuntur.

Major controversia est de casu, quod duo puberes clam Matrimonium contraxerunt; nam etiam huic Sponsalium vim competere, volunt Henriq. l. 11. de Matr. c. 5. n. 4. Barth. à Ledesm. de Matr. dub. 18. fol. 1284. Laym. l. 5. tr. 10. p. 2. c. 1. n. 18. Conink D. 21. dub. 4. concl. 2. & alij, quorum opinionem Sanch. l. 1. de Matr. D. 20. n. 8. probabilem, Pal. tr. 28. D. 1. p. 4. n. 8. de rigore Juris probabiliorum, Perez D. 8. sect. 4. n. 3. ꝑ. 5. etiam veriorum pronuntiant. Rationem desumunt ex paritate cum impuberibus, quorum Matrimonium, licet irritum sit, quia tamen præsumuntur velle actum valere meliori modo, quo potest, vim Sponsalium habere. atqui talis voluntas etiam præsumi potest de puberibus, clam contrahentibus Matrimonium, ergo & ipsorum matrimonia clandestina habebunt vim Sponsalium.

Tenenda tamen est sententia negativa, quam etiam defendunt Sanchez l. cit. n. 3. Gutier. de Juram. p. 1. c. 51. à n. 28. Barbof. de Offic. Episc. alleg. 32. à n. 143. Fagnan. in c. de illis 9. de despons. impub. n. 52. Gonz. in c. fin. eod. n. 4. Wex Ariada. p. 5. tr. 2. ꝑ. 4. n. 35. Vallens. hic n. 5. Zoesl. n. 6. König n. 28. Wiestner n. 31. & multi alij TT. & JCr: ipse Pal. l. cit. n. 8. fin. f. retur eam non solum communiorem, sed etiam, spectata praxi, veriorum esse; imò Barbof. n. 143. cit. pro tali eam habere etiam in puncto Juris. Accedit Declaratio Cardd. quæ ut refert Joan. Gallemart ad Trid. sess. 24. c. 1. de reform. Matr. qui aliàs, quam præsentem Parocho ꝑ. Matrimonium contractum, respondit Episcopo Patavino, hujusmodi Matrimonium in Sponsalia de futuro non resolvit. Ratio potissima, & urgens est, quia Tridentinum non solum clam contrahentes ad sic contrahendum reddit inhabiles, sed insuper decernit hujusmodi actus absolute irritos, & nullos esse, atqui non essent absolute nulli, & irriti ejusmodi Contractus Matrimoniales clandestini, si haberent vim Sponsalium, & obligationem Matrimonij contrahendi parent, ut rectè Bonacin. de Matr. q. 2. p. 8. n. 48. ergo vi sui Contractus hujusmodi Matrimonia etiam Sponsalium vim non habent. Proceditque hoc, etsi adjectum sit

is Juramentum; cum enim contractus Matrimonij clandestinus advesetur bonis moribus, & bono publico, Juramentum illi adjectum nullum est per Reg. non est 58. in 6. Sanch. D. 20. cit. n. 4.

¶ 26 Addidi, *Vi sui contractus hujusmodi Matrimonia Sponsalium vim non habere*; nam triplicem vim, & effectum hujusmodi Matrimonia; dictis non obstantibus, habere possunt. 1. ex tali Matrimonio nascitur Impedimentum publicæ honestatis, ita, ut Titius sic contrahens cum Bertha, etiamsi copula carnalis non accesserit, contrahere Matrimonium nequeat cum consanguinea Berthæ; quia hoc impedimentum nascitur etiam ex Matrimonio invalido ex quacunque causa, præterquam ex defectu consensûs, ut dictum est Tit. 1. n. 101. & quoad clandestinitatem declaravit S. Congr. teste Fagnan. in c. tua de despons. impub. n. 24. Gonzal. in c. 4. de Sponsal. n. 5. Pont. l. 7. c. 35. n. 5. 2. Si clandestinè contrahens copulam habuit, & damnum sic illatum aliter reparare nequeat, tenetur eam ducere, non ratione Contractûs, sed ratione injuriæ, & damni femine illati. Petr. de Ledesm. Man. Rodriq. Vega apud Sanch. l. cit. n. 5. 3. Si contrahentes in defectum Matrimonij expressè se ad Sponsalia obligare intendere, ex eo contractû nascetur etiam obligatio Sponsalitia, ut cum Petr. de Ledesm. Medina, Vega volunt König hic n. 23. & Magnif. P. Schmier p. 2. de Sponsal. c. 5. n. 168. quia Contractui Sponsaliti Tridentinum non resistit, tamen sequatur, vel connexus sit cum Matrimonio nullo.

¶ 27 Ad Argumentum adversæ sententiæ negatur paritas; nam primò Matrimonium clam contractum à puberibus à Trid. omnino est irritatum. igitur à Matrimonio impuberum, de quo, ut dictum est, Trid. nihil disposuit, ad Matrimonium puberum dici argumentum non potest. Deinde, quòd Matrimonium Jure irritum vim Sponsalium habeat, hoc ei non à natura competit, sed ex præsumptione solum Juris Ecclesiastici, atqui ista præsumptio solum stat pro Matrimonio impuberum, s. idem quoque cit. non verò puberum clandestino. Denique axioma ibi adductum solum valet, quando defectus est ex parte solius causæ efficientis, non autem ex parte formæ, atqui in matrimonio impuberum defectus est ex parte causæ efficientis, quia scilicet nondum sunt habiles; in Matrimonio puberum clandestino autem ex parte formæ. ergo &c.

¶ 28 Queritur 9. an urgente magnæ necessitatis causa, præsentiam Parochi, aut testium per viam dispensationis remittere possit Episcopus? Ratio dubitandi est, quia, ut communis sententia habet, quando recursus non est ad Papam, & magna aliqua necessitas urget, in Lege Ecclesiasti-

ca, etiam conciliari, & per eam introducto impedimento occulto dispensare potest Episcopus. igitur simili necessitate urgente, etiam dispensare poterit in impedimento clandestinitatis. Conf. licet prohibitum sit omnibus Sacerdotibus, ne alicui subdito sine Parochi venia extremam Unctionem, aut S. Viaticum conferant, tamen quando alias aliquis deberet sine his mori, ex præsumpta Parochi venia licitè eam quivis Sacerdos confert.

Sed respondendum est negativè cum Navar. Man. c. 22. n. 72. Segura p. 2. Direct. Jud. c. 15. n. 44. Henric. l. 11. de Matr. c. 5. n. 5. Gutier. de Juram. p. 1. c. 51. n. 23. & de Matr. c. 61. n. 7. Sanch. l. 3. D. 17. n. 6. Conink D. 27. de Sacram. n. 13. Pont. l. 5. c. 6. n. 16. Pal. tr. 28. D. 2. p. 13. §. 2. n. 9. Wiestner hic. n. 29. Ratio est, quia Trid. sess. 24. c. 1. de reform. Matr. Contractui Matrimoniali constituit formam cum apposita clausula, quæ aliter contractum Matrimonium irritat, & Sponsos ad sic contrahendum reddit omnino inhabiles; quæ dictio *Omnino*, ut notat P. Wiestner l. cit. excludit omnem dispensationem, & gratiam Prælati inferioris Papæ. Conf. quia memoratum Concilium c. 1. cit. duo decernit, unum, ut Matrimoniali Contractui præmittantur Denuntiationes; alterum, ut Contractus ejusdem fiat coram Parocho, & testibus: quoad Denuntiationes addit ab Episcopo in isdem dispensari posse, quod non permittit quoad præsentiam Parochi, & testium, imò hoc ipso præsumitur negasse; quia quod de duorum expressorum uno conceditur, non obscure intelligitur negatum de altero arg. c. nonne. 5. de Præsumpt. & l. cum Præter 12. pr. ff. de Judic.

Ex quo cadit Ratio dubitandi, & Confirmatio allata in oppositum.

Queritur 10. quæ sit poena contractuentium Matrimonium clandestinum ob absentiam Parochi, & testium? R. qui sine Parocho, vel ejus commissione alio Sacerdote, & testibus, vel coram illo quidem, non verò coram istis, aut vicissim coram istis, non verò coram Parocho, & quidem proprio matrimonium contrahere attentaverint; duplicem de Jure communi incurrunt poenam.

Prima est inhabilitas ad sic contrahendum; quam poenam nonnemo DD. apud Sanch. l. 3. de Matr. D. 46. n. 1. intelligebat, ut sic contrahentes incurrant perpetuam inhabilitatem ad contrahendum matrimonium, propter adverbium illud *omnino*, quod significat in perpetuum, exclusa omni gratia, & dispensatione. Sed minus bene, quia per Decretum illud solum redduntur inhabiles ad sic contrahendum, hæc clandestinè; unde si velint, possunt novo præsto consensu, & servatâ formâ Tridentini, etiam sine dispensatione contrahere de-

denuo Sanch. *D. 46. cit. n. 2. Gutier. c. 61. n. 2. Conink D. 27. n. 80. Pont. l. 5. c. 37. n. 13. Barbof. alleg. 32. n. 151. Pal. 17. 28. D. 2. p. 13. §. 14. n. 9. Vallens. hic n. 10. Pirhing n. 40. Wiestner n. 90.*

131 Altera est poena arbitraria; nam graviter puniendi sunt arbitrio Episcopi, sicut præcipit Trid. *c. 1. cit. v. insuper.* Porro etsi poena hæc arbitraria sit quoad quantitatem, & qualitatem, non tamen est arbitraria quoad substantiam; cum enim Sacra Synodus utatur verbis præceptivis, & præceptum hoc sit in re gravi, sequitur graviter peccare Ordinarium, qui pro delicti istius qualitate poenam debitam omittit infligere, ut notant Sanch. *l. cit. n. 6. Perez D. 42. de matr. sect. 1. n. 3. Wiestner hic n. 9.*

His poenis Jure speciali quarundam Diocesum decreta est in sic contrahentes Excommunicatio latae sententiae, & ipso Matrimonij clandestini contractu incurrenda. Contra quam poenam insurgunt nonnulli dicentes, multò consultius fore, eam Excommunicationem non fulminari; quia si Pontifices, & Concilia eà opus esse judicarent, nihil esset utique. Sed immeritò propterea carpuntur Episcopi, cum adjuvent poenas Jure communi statutas, & quotidie crescente malitia hominum, poenas augeri expediat. Sanch. *l. cit. n. 9.*

132 Quæritur II. quam poenam incurrat Parochus assistens nuptijs, non adhibitis duobus, vel tribus testibus? *n.* etiam iste, & quicumque alius Sacerdos, ita assistens Matrimonio, *v. insuper cit.* jubetur puniri poenâ arbitraria ab Ordinario pro qualitate delicti. Quod etiam dicendum de testibus, qui assistunt Matrimonio ab Ecclesia interdicto, ei auctoritatem præstando. Sanch. *l. 3. D. 46. n. 2. Pirh. hic n. 40. Magnif. P. Schmier p. 3. de Sponsal. c. 3. n. 170.*

An verò talis Parochus, vel Sacerdos assistens Matrimonio sine duobus, vel tribus testibus incurrat suspensionem triennem ab Officio ferendæ sententiæ, qualem secundum dicta *n. 86.* incurrit, si assistat matrimonio, temere omissis Denuntiationibus, controversum est inter DD. Affirmant Salzedo *præc. c. 93. §. octavo*, Veracrux *append. ad Specul. dub. 11. fin. Majol. l. 3. de Irregul. c. 25. n. 17. Vega l. 6. summ. cas. 112.* & nonnulli alij, id desumentes ex *c. fin. §. ult. b. tit.* cui Synodus Trid. non derogat, sed vestigijs Concil. Later. ex quo textus ille desumptus est, se profiteretur insistere.

Melius tamen negatur, quòd suspensio hæc triennis tangat Parochum, vel Sacerdotem, si præmissis Denuntiationibus, assistat matrimonio sine testibus. Ita Sanch. *l. 3. de Matr. D. 48. n. 4. Perez D. 42. sect. 4. n. 3. Pont. l. 5. c. 37. n. 12. Pal. 17. 28. D. 2. p. 13. §. 14. n. 13. Pirhing hic n. 42. not. 2. Wiestner ibid. n. 92. Reiffenstuel n. 115. fin. Magnif. P. Schmier p. 3. de Sponsal. c. 5. n. 172.* Ratio est, quia memorata poena suspensionis triennis, à Concil. Later. decreta, tantum spectat Parochum assistentem matrimonio clandestino ob temere omissas Denuntiationes, ut ex ejus textu liquet, & *l. cit.* observant Perez, Pontius, Wiestner. Deinde esto, etiam huius à Concil. Later. suspensionis poena fuisset imposita, hodie tamen cessaret per poenam arbitrariam impositam à Trid. quia ut *n. 4. cit.* observat Sanchez, quando minor poena imponitur nova Lege ob idem delictum, pro quo gravior imponebatur Lege antiqua, tunc cessat poena Legis antiquæ.

Dixi, si præmissis Denuntiationibus assistat; nam si in tali matrimonio etiam omittantur Denuntiationes, probabilius Parochus, vel Sacerdos assistens propterea etiam suspensionem triennem incurret.

